

DENDİL

Gulam Hüseyin Sâedi (1936, Tebriz–1985, Paris) Türk kökenli memur bir ailenin çocuğudur. 18 yaşına gelmeden, çoğunu kendisinin kurduğu çeşitli gazete ve dergilerde çıkan yazıları nedeniyle mahkûm edildi. 20 yaşında Tıp Fakültesi'ne girdi, Psikiyatri alanında uzmanlığını yaptı. Bir hastanede çalışmaya başladı, aynı zamanda bir muayenehane açarak burada hastalara ücretsiz hizmet etti. Döneminin ünlü yazarlarıyla birlikte İran'ın modern edebiyatının oluşmasında önemli bir rolü oldu. Roman ve hikâyelerinin yanı sıra tiyatro oyunları ile ünlendi. Oyunları çağdaş İran tiyatrosunun ilk örneklerindendir. Senaryoları da bulunan yazarın *Gav (İnek)* adlı senaryosu, ünlü İranlı yönetmen Daryuş Mehrçui tarafından filme alındı. Çizdiği muhalif profilden ötürü İslam Devrimi'nin ardından göç etmek zorunda kaldığı Paris'te öldü. Père Lachaise Mezarlığı'nda Sâdik Hidâyet'le yan yana yatmaktadır.

Makbule Aras Eivazi 1972'de doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu; aynı fakültede Eski Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı. Farsça öğrendi ve Türk edebiyatının yanı sıra İran edebiyatıyla da ilgilenmeye başladı. *Varlık, Kitap-lık, Notos, Virgöl, Cumhuriyet Kitap, Öteki-siz, Ç.N., Sıcak Nal, Duvar* gibi dergilerde deneme, eleştiri, inceleme, çeviri ve öyküleri yayımlandı. Çevirisini yaptığı kitaplar: *Yeryüzü Ayetleri*, Furuğ (2008, Can Yayınları); *Kör Baykuş*, Sâdik Hidâyet (2015, Kırmızı Yayınları); *Kış Uykusu*, Goli Taraghi (2016, YKY).

Farhad Eivazi 1975'te İran'ın Azerbaycan bölgesinde, Tebriz şehrinde doğdu. Tahran Üniversitesi'nde sinema eğitimi aldı. Belgesel filmler için yaptığı metin yazarlığıyla adım attığı kariyerine yönetmen asistanlığı ile devam etti. Bunu, senaryosunu yazıp yönettiği, insan hakları temasının öne çıktığı kısa kurmaca filmler ve belgeseller takip etti. Tahran'da başlayan sinema serüveni İstanbul'da devam ederken, çeşitli film festivallerinde jüri üyesi olarak da sinemayla etkin bağını sürdürmekte; İran ve Türkiye arasındaki sanatsal bağlara katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Sinema kariyerine edebiyat da eşlik ederken, İran edebiyatı ve sineması üzerine çeşitli yayın organlarında yazıları, çevirileri yayımlanmaktadır.

Gulam Hüseyin Sâedi'nin
YKY'deki kitapları

Top (2017)
Bayel Ağıtçıları (2017)
Dendil (2019)

GULAM HÜSEYİN SÂEDİ

Dendil

Öykü

Çevirenler
Makbule Aras Eivazi
Farhad Eivazi

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5358

Edebiyat - 1524

Dendil / Gulam Hüseyin Sâedi

Özgün adı: Dendil

Farsçadan çeviren: **Makbule Aras Eivazi - Farhad Eivazi**

Kitap editörü: **Cennet Türker**

Düzeltili: **Ceren Kınık**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**

Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**

Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Altın Kitaplar Yayınevi ve Ticaret A.Ş.

Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad. No: 32, 34214 Mahmutbey - Bağcılar / İstanbul

Tel: (0212) 446 38 88 (pbx) Faks: (0212) 446 38 90

<http://www.altinkitaplar.com.tr> • info@altinkitaplar.com.tr

Matbaa ve Yayınevi Sertifika No: 10766

Çeviriye Temel Alınan Baskı: Emir Kebir, Tahran, 1973 (2. Baskı) / (Birinci Baskı: 1966)

1. baskı: İstanbul, Mayıs 2019

ISBN 978-975-08-4481-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018

Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul

Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23

<http://www.ykykultur.com.tr>

e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık

PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

Dendil • 7

Şifa Mahalli • 31

Yangın • 43

Keykavus, Kel ve Ben • 55

Dendil*

1

Hava aydınlanınca Memo ile Pencek, babayı hastaneye götürmek üzere küçük meydandaki kahvehanenin önüne geldiler. Gece, yaşlı adam tutulup kalınca beline kül dolu bir torba bağlamışlardı. Sabah geldiklerinde onun, sapasağlam ayağa kalktığını, mangalın dibinde kalan odunların ateşiyle büyük semaverin suyunu kaynattığını gördüler. Memo gündüzleri şehirden korkuyordu, sevinerek:

“Baba, iyileştin mi? Şehre gitmemize gerek kalmadı mı?” dedi.

Baba sekinin üstüne çıkmış, semaveri temizliyordu.

“Eh fena sayılmam ama şu kör olasıcaıy belimden çıkarmadım daha. Onu çıkarınca ölmezsem iyidir!” dedi. Memo:

“Babacığım, üzülme. Eğer korkuyorsan çıkarma, bir şey yok ki onda, hepi topu bir avuç kül, bırak dursun belinde” dedi. Pencek, Memo’ya:

“Peki şimdi ne yapalım?” dedi. Memo:

“Oturup çay içelim” dedi. Baba:

“Şimdi hazır olur, bir dakika çekmez” dedi.

Memo ile Pencek, kahvehanenin önündeki sekiye oturdular. Hava soğuktu. Pencek, kollarını koltuk altlarına soktu, titredi. Sonra ısınıp kendine geldi. Memo:

“Yine üşüyor musun?” dedi. Pencek:

“Dün gece az çıktım, şimdi ondan titriyorum”** dedi. Memo:

“Neden kendine zulmediyorsun?” dedi. Pencek:

“Ne diye zulmedeyim kendime yahu? Elime geçse kafayı tüt-sülemeyim miyim hiç?” dedi. Memo:

“Doğru diyorsun, bir bakıyorsun bulunmaz oluyor meret!” dedi.

---

* İran İslam Devrimi’nden önce genelevleriyle bilinen Merağa şehrinin eski mahallelerinden biri. (ç. n.)

** Sözü edilen, tiryakisi olduğu uyuşturucu maddeden bir süredir uzak kalmaktan kaynaklı gerginlik durumu. (ç. n.)

Küçük meydana şöyle bir baktı. Her yer sessizdi. Misafiri olan evlerin kapıları kapalıydı ve çocukların uyanıp şamata yapmalarına daha vardı. Pencek esnerken birden:

“Hey, Memo şuraya bak!” dedi. Memo:

“Nereye?” diye sordu. Pencek:

“Hatun’un evine!” dedi.

Memo, Hatun’un evine baktı ve:

“Maşallah, o Zeynel değil mi?” dedi. Pencek:

“Evet, ta kendisi!” dedi. Memo:

“Bu saatte orada işi ne? Öğlene kadar Bibi’nin evinde uyurdu hep” dedi. Pencek:

“Kesin bir şey var, vallahi de billahi de!” dedi. Memo:

“Nasıl bir şey mesela?” dedi. Pencek:

“İyi bir şeyin kokusunu almıştır, ne olup bittiğini öğrenmeye, ortalığı kolağan etmeye gitmiştir oraya!” dedi.

İkisi de Dendil’i şehirden ayıran hendeğin kenarına oturdular ve Hatun’un, mahallenin öbür ucundaki evini izlemeye koyuldular. Mahalledeki evler küçüktü, kiremit çatılarıyla, kafesli pencereleriyle, su borularıyla, bayram ve yas günlerinde bayrak asılan gönderleriyle yan yana uzanıyorlardı. Hatun’un evi en tepedekiydi, diğerleri onun aşağısında kalıyorlardı. Mahallenin ortasında günbegün şişen büyüklü küçüklü çöp tepeleri vardı. Yine de Hatun’un evi diğer evlerden daha yüksekte duruyordu. Memo ile Pencek, zayıf bedeni ve uzun boyuyla su borularını sayarak pencerelerin önünden yürüyen Zeynel’e bakakalmışlardı. Memo:

“Sence neyin peşinde?” dedi. Pencek:

“Ne bileyim, herhalde Hatun iyi bir parça düşürdüğünün haberini yaymıştır. Bilirsin o yaşlı bir orospu da düşürse, bir taze düşürmüş gibi ballandırır!” dedi. Memo:

“O doğru ama Zeynel de malın gözüdür. Sabahın bu saatinde damladığına göre iyi bir koku almıştır!” dedi. Pencek:

“Gidip neler döndüğüne bir bakalım!” dedi. Memo:

“Boş ver, Zeynel nasıl olsa yumurtlar. Baksana Hatun da dışarı çıktı!” dedi.

Pencek’le Memo, tümseğin üstünde ayağa kalktılar. Siyah elbise, siyah başörtülü, beli bükülmüş yaşlı bir kadın gelip merdivenlerde bir karga gibi durmuş, Zeynel’le konuşuyordu. Pencek:

“Hatun hastaymış, ölmek üzere olduğunu söylüyorlar. Hastalık ciğerlerine sıçramış. Alttan üstten kan geliyormuş kadından” dedi. Memo:

“Ne bileyim vallahi! Ama şimdi Allahıma kitabıma bir dümen çeviriyorlar! Zeynel’le Hatun’un böyle muhabbet ettikleri görülmüş şey mi?”

Yaşlı kadın içeri girdi. Zeynel, kapının önünde birkaç dakika durdu ve kapıyı aralayarak kafasını içeri uzattı, sonra geri çekilip kapıyı kapattı. Yine su borularını saymaya koyuldu. Ardından bahçenin kapısını açtı ve evin önündeki hendeğe atladı, gözden kayboldu. Memo:

“Şimdi ortaya çıkar” dedi. Pencek oturdu ve:

“O ne üçkâğıtçıdır bilmezsin! Ölse doğruyu söylemez, şimdi görürsün!” dedi. Memo da onun yanına oturdu:

“İstersen Baba’yı sokalım devreye!” dedi.

Pencek’in yanıtını beklemeden Baba’ya seslendi. Baba, o sırada torbasındaki külü değiştiriyordu. İki büküm vaziyette pencerenin önüne geldi ve:

“Ne var?” diye sordu. Pencek:

“Zeynel’in neden Hatun’un evine gittiğini biliyor musun sen?” dedi. Baba:

“Hatun’un evine mi gitmiş?” dedi. Memo:

“Evet, oradaydı” dedi. Baba düşündü ve:

“Yoksa Hatun’a mı bir şey oldu?” dedi. Pencek:

“Merak etme Baba, sapaşğlam! Daha şimdi gördük, basamaklarda durmuş Zeynel’le konuşuyordu” dedi. Baba:

“Ne bileyim vallahi. Hastaneye gidip ameliyat olması gerektiğini söylüyorlar yoksa telef olacak!” dedi. Pencek:

“Bakalım Zeynel’i öttürebilecek misin, bu saatte ne işi varmış orada?” dedi. Baba:

“Bana ne bundan?” diye sordu. Memo:

“Ne Pencek’le ne benimle çalışıyor, bize doğruyu söylemez diye düşündük!” dedi. Baba:

“Tamam” dedi ve yine kül torbasını değiştirme işine döndü.

Hava epey aydınlanmıştı ki karargâhtan bir trompet sesi yükseldi. Evlerden dışarı çıkan birkaç çocuk ve köpek, çöplerin yığıldığı tepeye doğru gittiler. Bibi’nin evinin kapısı açıldı. Bir ayağı olmayan

yaşlı adam, kollarının altındaki değneklerin yardımıyla evden dışarı çıkıp yola doğru yürüdü. Zeynel, küçük meydana geldiğinde geniş omuzlarını gererek, kollarını sallaya sallaya, acelesi varmış gibi yürüyordu. Pencek, Memo'ya:

“Keyfi gıcır!” dedi.

Zeynel, kahvehanenin önüne gelince Memo ile Pencek'i gördü.

“Bu saatte burada ne işiniz var?” diye sordu. Memo:

“Baba'nın beli ağrıyordu, onu hastaneye götürecektik ama iyileşmiş. Biz de bir çay içelim dedik, oturduk” dedi.

Pencek, kafasını içeri uzattı ve:

“Baba, Zeynel'e de bir çay ver” dedi.

Zeynel gidip onlardan yukarıda bir tümseğe oturdu. Baba, beline torba bağlamıştı, beli bükük, gelip onların önünde durdu.

“Aleykümselam Zeynel, hayırdır bu saatte burada işin ne?” dedi.

Zeynel:

“Hatun'un evine gitmiştim” dedi. Baba:

“Bir şey mi oldu?” diye sordu. Zeynel:

“Yok Baba, bir şey olmadı” dedi. Baba:

“Peki niçin gitmiştin?” dedi. Zeynel:

“İyi bir parça düşürmüş, onu haber vermek istemiş bana” dedi.

Baba:

“Ne zaman düşürdü ki bizim haberimiz olmadı hiç?” dedi.

Zeynel:

“Gece yarısı hendekten geçirerek getirmişler” dedi.

Memo, Zeynel'e göz kırpıp:

“Sen gördün mü onu? Kaç yıldır bu isteymiş?” Pencek:

“Şu yaşlı orospulardandır Allah bilir, ömrünün sonuna yaklaşıncı nasibi Dendil olmuştur!” dedi. Zeynel:

“Yok canım, ne diyorsun? Terütaze bir genç kız. El değmemiş” dedi. Pencek:

“Sen nereden biliyorsun?” diye sordu. Zeynel:

“Gözlerimle gördüm. Dendil, Dendil olalı bunun gibisini görmemiştir.” Memo:

“Acaba nasıl bir şey?” dedi. Zeynel:

“Aşağı yukarı on beş yaşlarında ama bedeni dolgun. Tam yirmi yaşında bir kadın gibi. Teni beyaz, kaşları gözü kara, saçları kıvrırcık... Ben ne desem az, görmeden anlayamazsınız. Ona bakınca çocuklar